6de Jaargang. Curaçao den 12n Januari 1889. N° 263

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN.

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire, en Aruba per drie maanden fl. 2,— met vooruitbetaling.
Voor het Buitenland per jaar fl. 10,—
Afzonderlijke nummers fl. 0,25.
Prijs der Advertentiën van 1 tot 7 regels fl. 0,50. voor elken regel meer fl. 0,07½.

BUREAU VAN DIT BLAD
PLEIN VAN PIETERMAAI, N° 129.

UITSLUITEND AGENT VOOR EUROPA:
P. JOLY & J. MARTIN,
66, RUE LAFAYETTE, PARIJS.

E Coerant aki ta sali toer Dia Sabra.
Su prijs di Abonnement ta fl. 2,— pa tres luna, pagar padilanti.
Pa lugarnan foi Curaçao, Bonaire i Aruba fl 10,— pa anja.
Un number só fl. 0,25.
Un anuncio di 1 té 7 regel, fl 0,50 cada regel mas fl. 0,07½.

EEN EPISODE
UIT DE
INDISCHE BEGROOTINGSDEBATTEN.

—o—

Alweder is in onze Tweede Kamer de godsdienst ter sprake gekomen. Nu niet op de geheel vormenlooze, ja platte manier, waarop zich de liberale afgevaardigde *Rutgers van Rozenburg* daarover kortelings geleden uitliet, maar nu met een eenzijdigheid en een breedsprakigheid, die evenmin onze goedkeuring weg kan dragen.

Naar aanleiding van de beginselen over onderwijs en eeredienst door den minister van koloniën uiteengezet, werd hem daarvoor door den afgevaardigde *Van Baar* een woord van hulde en dank gebracht. Hieruit nam de minister gelegenheid om zijn godsdienstige beginselen breedvoerig te ontwikkelen. Hij verklaarde, dat de "Heilige Alliantie" nog bindend was voor den Koning en ons Volk. Op Nederland rust de verplichting om, als christelijke natie het evangelie te belijden en onder de Islamieten te verspreiden. Het beginsel van absolute neutraliteit zou een miskenning zijn van Hem, die ons met Zijn goedheid overlaadt. Dit paar ideeën werden door minister Keuchenius ontwikkeld in een redevoering, die meer dan een uur duurde. De liberalen waren boos; ook de katholieken waren met recht ontevreden over de eenzijdige protestantsche opvatting des ministers, die o. a. in zijn redevoering gezegd had, dat Nederlands grootste roem dáárin gelegen was, dat het in de XVIe. eeuw het eerst de banier van Christus verheven had, terwijl hij verder van Nederland als van een „ protestantsche natie" gewaagde. Geen wonder dat de heer Schaepman tegen deze schets van de Nederlandsche natie opkwam en kloek verklaarde, dat de katholieken zich hun plaats als Nederlanders niet zullen laten ontnemen.

Nadat de heer Lohman gepoogd had den kwaden indruk van ministers woorden eenigszins weg te nemen, werd later door den minister zelven aan de Kamer om verschooning gevraagd— in een redevoering, die weder minstens een uur duurde — voor het geval, dat hij iemand mocht gekrenkt hebben. Hij verklaarde nadrukkelijk geen enkele geloofsbelijdenis te hebben willen kwetsen en allerminst de Katholieken, wier werken en streven hij hoogacht en eert en die aan de Protestanten in Indië een beschamend voorbeeld van toewijding geven. Nogmaals kwam hij op de "Heilige Alliantie" terug en verklaarde zijn eerste woorden door alleen een bindende kracht aan de *waarheden* van dat Verbond toe te kennen, waartegen de heer Van der Kaay ten tweeden male opkwam. Ter opfrissching van ons geheugen— want er liggen niet minder dan drie en zeventig jaren tusschen dit brok historie en het jaar, waarin wij nu leven — geven wij hier het oordeel, dat van katholieke zijde over de „ Heilige Alliantie" uitgesproken wordt.

Aan den tweeden vrede van Parijs knoopt zich de poëtisch-politieke daad vast van de drie monarchen Frans I van Oostenrijk, Alexander I van Rusland en Friedrich Wilhelm III van Pruisen, die den 26 September 1815 met elkander een bond sloten met de volgende grondgedachte: Men zou een einde maken aan de tot dusver gevolgde heidensche politiek en het beginsel des Christendoms — naar hetwelk alle menschen broeders en alle volkeren één volk Gods zijn — in het staatsbestuur in binnen- zoowel als in buitenlandsche politiek tot zijn recht brengen; men zou de heilige geboden van het Christendom als opperste regeeringsbeginsel beschouwen. Deze "Heilige Alliantie" werd van den eenen kant met allen uit te denken hoon beladen, voorgesteld als een werktuig om den volkeren slavenketenen aan te smeden, — van den anderen kant stelde men haar voor als een hartverkwikkende zegepraal van het christelijk geloof; als een koesterende zonnestraal na langdurige vorst en snerpenden noordenwind werd zij door haar bewonderaars begroet. In het oog der Katholieken is er geen grond, nog voor den hoon der tegenstanders, noch voor de geestdrift der bewonderaars. De grondgedachte, van welke de Alliantie uitging, was halfslachtig, nevelig, verward en berustte zelve weder op een opvatting van het Christendom, die het onderscheid tusschen de belijdenis voorbijzag of zich wilde ontveinzen; een opvatting, die in een doode abstractie was geworteld. Dat men niet van het Christendom in zijn levenden vorm, niet van de Kerk sprak was juist het gevolg van den tweespalt op godsdienstig gebied onder de belijders van het Christendom, wier drie hoofdrichtingen (katholieke, grieksch-schismatieke en protestantsche) door de drie Vorsten werden vertegenwoordigd. Het denkbeeld was uitgegaan van keizer Alexander, wiens religieus begrip sterk piëtistisch was; het gaf als de flauwste en matste uitdrukking aan, datgene wat na de buitengewone gebeurtenissen en ervaringen van de laatste twintig, dertig jaren als zedelijke noodwendigheid meer gevoeld en vermoed dan wel helder ingezien en begrepen werd. Daar het denkbeeld geen levenskracht bezat maar veeleer dood en onpraktisch was, kon het ook niet in het leven worden ingevoerd. En zoo verdween ook spoedig de geestdrift, die zich aanvankelijk voor de Alliantie had geopenbaard; de oneenigheid tusschen de Vorsten brak weder uit; reeds in 1840 heroverden drie christen Mogendheden het Heilige Land ten bate der Turken, en rustig sagen zij het drijven aan van liberale machthebbers, die hier en daar alle christelijke beginselen verwierpen, de kerkelijke instellingen vernietigden, de kerkelijke goederen roofden, de geloovige Christenen vervolgden, — ja, de Vorsten der Heilige Alliantie boden zelfs de behulpzame hand tot de met het Christendom meest strijdige pogingen. In plaats dat men den godsdienst uit den toestand van afhankelijkheid der laatste twee eeuwen zocht los te maken, in plaats dat men den godsdienst de vrijheid teruggaf, waarin alleen zijn volle kracht geoefend worden kan. lieten de Monarchen toe, dat de toestand van slavernij voor de Kerk bestendigd werd en bestendigden zij die zelven. Bij hun staatsinrichtingen werd op de eischen van den godsdienst maar zeer weinig acht gegeven. Van degenen die tot het deelnemen aan de Alliantie werden uitgenoodigd, onderteekenden de meesten — Lodewijk XVIII van Frankrijk deed het slechts voor zijn persoon —; alleen Engeland en de H. Stoel maakten een uitzondering; en wel de laatste, omdat tot het doel, dat de Alliantie zich stelde, alleen de *Kerk* geroepen was.

Bij deze „ Heilige Alliantie" zou Nederland zich als bij traktaat verbonden hebben en op zijn minst aan de waarheden, die zij behelst, gebonden zijn. Dit is een geheel persoonlijke opvatting van de beteekenis van dit Verbond: een uiting van vaag piëtisme bij eenige vorstelijke personen ruim zeventig jaar geleden, welke alleen nog voor den historicus waarde kan hebben; een opvatting, welke wellicht niemand met minister Keuchenius deelt.

Die individueele en eenzijdige opvatting van godsdienstige begrippen gevoegd bij het jammerlijk tijdverlies, waarop de bespreking daarvan der Kamer te staan komt, doen aan den invloed van den minister van Koloniën grooten afbreuk; en geheel en al onderschrijven wij het oordeel, dat *De Tijd* naar aanleiding der zelfde Kamerdebatten over hem uitspreekt:

„ Indien bij al het goede, dat ook wij in den heer Keuchenius waardeeren, bij zijn welbespraaktheid, groote kunde, voorbeeldeloozen ijver en oprechten godsdienstzin, ook nog de gaven van takt en vooral van grootere objectiviteit in zijn oordeelvellingen en van zelfbeperking in het debat konden gevoegd worden, wij zouden in den heer Keuchenius het ideaal van een minister van Koloniën bezitten. Thans zal de minister zich in acht hebben te nemen, willen niet zijn qualiteiten in de schaduw gesteld worden door zijn onvolmaaktheden en wil van hem kunnen gezegd worden, dat hij is, een kracht in het Ministerie."

ZAL DE PAUS ROME VERLATEN?

Dit is een van die vragen, die geregeld terugkomen en bij iedere maal, dat zij gesteld worden, de geheele pers van Europa in beweging brengen.

Een officieus italiaansch orgaan de *Capitan Fracassa*, door Crispi voor 't bagatel van 300.000 francs aan zijn dienst verbonden, bevatte onlangs een artikel blijkbaar geïnspireerd door zijn hoogen beschermer en waarin betoogd werd, dat de Paus Rome niet zou verlaten. Vooreerst, wijl hij het daar te veel naar zijn zin had, om heen te gaan; ten andere: Waar zou hij heen?

De *Moniteur* meent, dat— waar de toestand van den Paus met den dag smartelijker en onhoudbaarder, en de kring waarbinnen hem het leven wordt gelaten, in zedelijken en stoffelijken zin steeds nauwer wordt,— rekening moet gehouden worden met de mogelijkheid van een gebeurtenis, waarbij den Paus geen andere uitweg zou overblijven dan de vlucht.

„ Wij herhalen het, zegt het blad, daar het verlengen van den *statu quo* een onmogelijkheid is gebleken, daar het officiëele Italië den Paus de ze-

kere en daadwerkelijke waarborgen weigert, die 's Pausen vrijheid en onafhankelijkheid vorderen, neemt het heengaan van den Paus uit de H. Stad van zelf een plaats in, niet enkel onder de mogelijke maar misschien ook onder de waarschijnlijke oplossingen van de Romeinsche Quaestie."

Hoe men er in het Vaticaan zelf over denkt? Een man van invloed, wiens naam door geheel de beschaafde wereld met eerbied wordt uitgesproken, Kardinaal Lavigerie, heeft bij zijn bezoek te Rome zijn gevoelen uitgesproken over verschillende vragen van den dag. Met betrekking tot het Romeinsche vraagstuk was hij van meening dat de Paus op 't oogenblik niet het voornemen heeft Rome te verlaten, hoe treurig ook 's Pausen toestand op 't oogenblik zij en hoe duistere vooruitzichten in de toekomst dreigen. „In den tegenwoordigen toestand van Europa, zoo sprak Z. Eminentie, is het mij niet duidelijk waarheen de Paus zijn zetel als Stedehouder van Christus voorloopig zou kunnen verplaatsen. En dan, wat zou er te Rome gebeuren? Meent men soms, dat wanneer de Paus daar terugkwam, hij alles terug zou vinden, zooals hij het verlaten had? Juist daar ligt het gevaar. Men staat voor het onbekende en behoort ernstig te overwegen, of men zich eraan moet blootstellen. Laten wij de beslissing gerust overlaten aan den helderen blik van Leo XIII."

Wat Leo XIII hierover beslissen zal kan niemand met zekerheid zeggen. Uit goede bron werd onlangs verzekerd, dat de Paus het plan van zijn vertrek bij een eventueelen oorlog en het oord waarheen aan eenige Kardinalen ter bestudeering had gegeven. Van den anderen kant is het bekend, dat Hij zelf betuigd heeft Rome niet vrijwillig te zullen verlaten. „Als zij het durven, laten zij mij dan wegjagen" sprak Z. H. onlangs tot een hoog personage, die te kennen gaf, dat de Italianen den Paus tot zijn vertrek schenen te willen dwingen.

Het meest waarschijnlijk antwoord op de vraag: Zal de Paus te Rome blijven? zal dus zijn: Leo XIII, hoe onhoudbaar zijn positie ook blijke, zal trouw en fier op zijn post blijven en afwachten, dat de Italianen Hem met geweld dwingen om het Vaticaan te verlaten. Zooals zij Rome met geweld, met kanonvuur zijn binnengetrokken, zoo zullen zij ook den Paus moeten dwingen, in den vreemde een wijkplaats te gaan zoeken: maar de dag waarop dit gebeurde zou het naderend einde brengen der vervolging.

En inderdaad Italië mag zich wel bedenken voor het tot dien uitersten stap overgaat. Nu voelt het zijn overmoed gebonden door de gevaren en verwikkelingen, die naar aanleiding van het Romeinsche vraagstuk steeds dreigen; nu uit het onder dien indruk den wensch, dat de Paus Rome verlaten mocht; dat zou een weldaad zijn voor 't land, dat zou een verlichting zijn voor Italië! Zou het dat inderdaad zijn? Of komt dat denkbeeld niet eerder voort uit het brein, dat bij den opgeschroefden toestand niet helder meer denkt; ruischt in het hart, dat dien wensch uit, niet een zee van hartstochten, die het zuiver gevoelen onmogelijk maken? De Paus buiten Rome. De *Moniteur* denkt zich dien toestand en geeft dan aan Italië het volgend overzicht daarvan:

"De Paus buiten Rome — dat is de Romeinsche Quaestie, die niet langer een latent, maar een acuut karakter vertoont; de Romeinsche Quaestie voor de wereld gesteld in al haar onverbiddelijke strengheid, in al haar onverzettelijke logica; de Romeinsche Quaestie zich opdringend, als het ware, aan Regeeringen en volken, tot dat zij de natuurlijke oplossing had gevonden, die niet anders is dan het herstel van den Paus in de door de Voorzienigheid hem beschikte, door de geschiedenis geëerbiedigde zetelstad. De mannen van het officieele Italië zullen misschien hooghartig de schouders ophalen; maar dan beroepen wij ons tegen hen op de geschiedenis. Telkens als de Pausen Rome verlieten, zijn zij erin teruggekeerd, en dat wel minder door de hulp van eenige Mogendheid in het bijzonder, dan door de logica der feiten, door het gevoeld gemis van hun tegenwoordigheid in de Eeuwige Stad, door de leegte, die hun vertrek in Rome, in geheel Italië had achtergelaten. Want wanneer op stuk van zaken een Paus gedacht kan worden buiten Rome, men kan zich Italië, men kan zich Rome niet denken zonder Paus.

„Als de Paus heengaat, is Rome "niet meer in Rome", de Eeuwige Stad voelt dat zij haar hoofd, Italië dat het zijn schoonste glorie verloren heeft. Rome zal evenzeer daardoor beroofd zijn van zijn ideale schoonheid als van de stoffelijke voordeelen, die het verblijf van den Opperpriester het bezorgt; in zedelijken zoowel als in stoffelijken zin zou het vertrek van den H. Vader Italië noodlottig zijn. Wat den inwendigen toestand van 't Land aangaat, het heengaan van den Paus zou de maatschappelijke orde in Italië berooven van haar hechtsten steun en onvermijdelijk een onweerstaanbare uitbarsting ten gevolge hebben van radicalisme, de beslissende zegepraal voor de revolutie, die dan eindelijk haar doel bereikt zou zien. Wanneer eenmaal dit bolwerk was gevallen, zouden de onbedwongen stroomen der demagogie weldra alles overdekken.

"Als de Paus heenging, zou Italië gewaar worden welk een *kracht* heenging, de eenige misschien, die het tot dusver is gebleven en die het weerhoudt van den ondergang in binnenlandsche beroerten.

"En laat de *Capitan Fracassa* er niet aan twijfelen: desnoods zal er in de wereld een Regeering, een volk worden gevonden, die den verdreven en zwervenden Paus gastvrijheid biedt, "die veilige en eervolle gastvrijheid", welke hij weldra niet meer in Rome vinden zal. Meerdere volken zullen dingen naar de eer om die heilige Arke van het Pausschap op hun grondgebied te ontvangen, om die met hun bescherming te dekken, overtuigd als zij zijn dat het verblijf van den Paus hun geluk zal brengen en hun een overvloedige bron van voordeel en zegen wezen zal. De Paus is nergens ter wereld een vreemdeling; de grenzelooze liefde, die zijn kinderen hem toedragen, zal nog hooger weten te stijgen naarmate zijn beproevingen toenemen. Wanneer de Paus niet alleen in lijden, maar ook in ballingschap is, dan zal hij slechts te vuriger toewijding wekken, en te kostbaarder offers zullen hem worden gebracht. De weg der ballingschap zou weldra voor hem de weg worden van de zegepraal.

"Moet het officieele Italië eenige bezorgdheid voeden, dan betreft deze allerminst de wijkplaats waar de Paus zich *zou heen begeven*, maar *het oogenblik en de wijze waarop hij die zou verlaten, om te Rome terug te keeren en daar het bezit van zijn rechten te hernemen.*

"Het officieele Italië houdt zich alsof het zich om het heengaan van den Paus niet bekreunt. Welaan, het zij zoo, maar laat het zich dan ten minste eenigszins bekreunen om zijn terugkeer. Het heengaan van den Paus zou alleen maar een voorspel zijn, — laat Italië denken om het slotbedrijf."—

—o—

Martirnan di siglo XIX.

—o—

(*Siguimentoe i fin.*)

Mi a informa es particularidadnan for di mas parti di paganonan ma principalmente for di roeman homber di hende masacrá koe a haci toer su posible pa condena es masacradornan, ma en vano. Ainda un otro prueba di stimacion den un pagano.

Nan a coba un buracoe p'afor di un cas, i un cuatro mucha di 10 pa 13 anja tabata derá biboe aden. Tabata banda di anochi. Ora scuridad a cuminza drenta, e homber a tuma un pik i a coeminza coba coe speranza di haja e muchanan na bida. Nan no tabata morto ainda. El a trece nan na su cas i a doenanan di come i di bebe, i mei anochi el a hiba nan na un seroe i bisa nan: ora bira di dia nan mester hui mas aleuw, i asina ta bira scur atrobe, nan bolbe bini na un lugar, koe lé hiba coeminda pa nan. Asina el a percura sali un luna largo pa nan i el a busca un lugar pa nan cerca su familia i amigoenan. Es cuatro muchanan ta na bida ainda.

Cuidanza di mama Cristian pa nan jioenan no por ta batas elogiá segun nan balor. Es koe nan tabata teme mas tantoe ta, koe nan jioe stimarnan lo a cai biboe den mano di paganonan koe lo a kita nan for di nan kerementoe.

Nos a mira mamanan koe tres jioe carga dos riba nan braza i un mará riba lomba pa sigi un camina di mucho ora largoe.

Un muher koe jama Tho, koe tabata educá na un cas di trabao na Thoac-da a bringa coe forza di leon contra paganonan koe kier a kita su jioe for di dje. Den furia di bringamentoe un braza di jioe a kibra.

„Ta mas mihó el tabata grita, awor boso no por haci nada mas coené, lo boso maté huntoe coe mi! I en berdad a socede asina.

Den Cristiandad Dai-Psink den district di P. Barrat tabatin durante un tempoe largoe un mucha di 15 anja koe jama Thu, koe un masacrador a scapa huntoe coe su roeman muhé koe el tabata carga riba su lomba. E mucha tabata un huérfano i e masacrador tabata su tawelo di banda di tata, un docter conoci.

Un pagano goben, un bâ-hó ricoe [un titel koe ta coempra na corte pa un somma basta considerabel] tabata tentá pa su boeniteza i el a ofrecé promesa di mas boenitanan si el kier a bai biba huntoe coe né.

„No, el ta responde koe harimentoe; esai lo mi no haci nunca."

„Ma—el ta bisa— nos lo mata bo „huntoe coe bo roeman chikitoe, „si bo no kier bai coe mi. Ta mas „mihó—el ta responde—anto lo nos „bai huntoe na cielo i esai ta in„finitamente mas mihó."

„— Tene compasion alomenos coe „bo roeman." Oh! el ta respon„de, mi tin coené i ta p'esai mi kier „koe el ta moeri huntoe coe mi."

Nan ta coba un buracoe pa nan spanté. Lo bo ta derá biboe, pagano tabata menace si bo no ta haci es koe mi kier." El no ta responde nada, ma calmo el ta mira cobadónan sigi nan trabao. Ora e buracoe tabata bon hundoe, nan a manda es dos roemannan di baha aden.

„— Warda un momento," el ta pidi. El ta hinca rodía na rand, ta reza un momentoe i el ta bisa.

„—Awor mi ta prepará!

„Nan ta tira un cama den poz. El ta boela aden, el ta droemi riba su cama i ta pone su roeman banda di dje, un mucha di 4 anja koe no ta grita ni drama lágrima. Hariendo es martir goben ta bisa na su matador:

„—Awor boso por bacia tera riba nos! El ta hala mitar di e cama riba su curpa i di su roeman també, i paganonan tabata jena es buracoe.

"Algun luna pasá a bini un pagano cerca mi pé ta comberti.

"¿ Pa kiko, bo kier bira Cristian mi tabata puntré?"

„Pasobra mi a mira Cristian moeri, el a responde i mi kier moeri manera nan. Mi a mira nan tirá den rioe i poznan. Mi a mira nan kima biboe i transpasa koe lanza. I nan a moeri asina calmo i coe alegria koe a pone mi admirar; nan tabata reza i coerasja bo. Ta Cristiannan só koe ta moeri asina duci, i p'esai mi kier comberti mi.

Doena nan, O Dios! gracia di perseverancia!

NIEUWSBERICHTEN.

CURAÇAO.

Bekendmakingen.

Aan het publiek wordt hierbij bekend gemaakt, dat naar aanleiding van het bepaalde bij Gouvernements Besluit van den 28n dezer N°. 817, op den 1n Januari a. s. ten postkantore alhier verkrijgbaar zullen worden gesteld frankeerzegels van 15 cent, 30 cent, 60 cent en *f* 1,50.

Aan huurders van loketten van brieven en andere stukken op het postkantoor, wordt hierbij bekend gemaakt, dat de huurpenningen over het 1e kwartaal 1889 van den 1n. t/m den 10n Januari a. s. op dat kantoor zullen worden ontvangen.

Bij niet voldoening van den huurprijs tot op den 10n dag van het nieuwe kwartaal zal de huur als vervallen beschouwd en over het onbetaalde loket door voormeld kantoor ten behoeve van anderen beschikt worden.

Curaçao den 28n. December 1888.

De Postdirecteur.

C. C. J. VAN ROMONDT.

NEDERLAND.

— In de zitting der Tweede Kamer van den 5n. December is mededeeling gedaan van een missive van den Minister van Marine, kennisgevende, dat hij hoopt in staat te zijn zijn begrooting persoonlijk in de Kamer te verdedigen, mits de behandeling ervan iets later geschiede, dan gewoonlijk.

Ten einde aan dit verzoek te voldoen is besloten, de Begrooting van Marine niet zooals gewoonlijk, te behandelen na het hoofdstuk Binnenlandsche Zaken, maar onmiddellijk na de Begrooting voor het departement van Koloniën.

— In den vorm van St. Nicolaassurprise is een helsche poging tot moord beproefd bij den Heer A. E. Jolles, advocaat-generaal bij het gerechtshof te Amsterdam en bij den commissaris van politie den heer Stork, aldaar. Beiden heeren is een kistje met ontplofbare stoffen thuis gezonden, die bij de opening ontbranden moesten. Gelukkig is de aanslag niet gelukt.

— De katholieke hoofdorganen van den 7en. en 8n. December bevatten de uitnoodiging tot het bijwonen van de Protest-meeting ten gunste van den Paus, op Maandag 17 December te Utrecht te houden. De uitnoodiging is geteekend door de bestuursleden van den Bond van Katholieke Kiesvereenigingen in Nederland en verder door een aantal der aanzienlijkste Katholieken.

—De katholieke vergadering ter zake der protestbeweging den 9en December te Amsterdam gehouden en waar de ZEW. Heer Pastoor Brouwers het woord zou voeren, is door de socialisten verstoord.

BUITENLAND.

Belgie.—Het orgaan der Vlaamsche beweging in Antwerpen bevat een artikel aan het hoofd zijner kolommen, waaruit spreekt, welke eene verbittering in het Vlaamsche land ontstaan is, doordat de heer Coremans in de Kamer van afgevaardigden met zijn ontwerp slechts gedeeltelijk zijne doeleinden heeft bereikt. Tegen alle verwachtingen, zegt het blad, werd het ontwerp verworpen in zijne twee voornaamste punten: de verplichting voor het openbaar ministerie en voor de verdediging om het Vlaamsch te gebruiken, wanneer de beschuldigde het Fransch niet verstaat. De verplichting voor het openbaar ministerie, roept het uit, is verworpen door de schuld der Leuvensche afgevaardigden. Het blad hoopt, dat de tweede stemming moge goedmaken wat de eerste misdaan heeft, roept alle Vlaamsche volksvertegenwoordigers tegen dien dag op hun post, noemt met name de Vlaamsche Katholieken, die bij de eerste stemming de volkszaak miskend hebben (en daaronder komen de namen voor van de ministers Beernaert en De Bruyn), spoort de keizers aan, hunne afgevaardigden tot hun plicht te brengen, eer de tweede stemming plaats heeft, en roept alle Vlaamsche dagbladen op, „eene oogenblikkelijke algemeene werking in dien zin in gang te brengen."

„Het oogenblik is plechtig," gaat het blad voort op onheilspellenden toon; „een stond plichtverzuim kan de noodlottigste gevolgen hebben!

„ Wordt, zoo niet de advokaat, ten allerminste toch het openbaar ministerie niet verplicht eene taal te gebruiken, door den beschuldigde verstaan, dan is het onverpoosd streven der Vlaamsche beweging sedert 15 jaren totaal verloren !

„ Dan kan niemand voorzien wat de Vlamingen zullen doen !

„ Dan durven wij niet voorspellen wat er morgen kan gebeuren !"

En iets verder:

„ Laat ons hopen dat bij de tweede stemming eenige leden, beter ingelicht, zich met de zoo redelijke schikkingen van het wetsontwerp Coremans zullen vereenigen.

„ Tot nu toe kunnen wij hunne stemming als eene *verdwaling* beschouwen.

„ Het mag niet gezegd worden dat in een land zooals het onze, de zaak van eenen gedaagde behandeld en zijn vonnis uitgesproken worde in eene taal, die hij niet verstaat.

„ Dat is eene gruweldaad, een bloedig onrecht dat ons volk wordt aangedaan !

„ Schande over hen, die deze nationale misdaad nog langer verdragen, en ze opnieuw opdringen aan strafwetten !

„ Die woorden richten wij tot wie dan ook, tot vriend en vijand ! Wij wachten hunne handelwijs af; wij zullen ons gedrag voortaan richten naar het hunne, en als zij nadien opmerkingen te maken hebben, over den weg, dien wij volgen, zullen wij hun antwoorden:

„ Gij hebt het zelf gewild; gij bekomt loon naar werk !"

Het uitvoerend comité van den Vlaamschen Landdag te Gent heeft een protest uitgevaardigd, waarin het „de afvallige Vlamingen schandvlekt, die in de Kamer en elders met de vijanden van onzen stam samenspannen," en de Kamers smeekt aan het Vlaamsche volk eindelijk ernstige waarborgen te geven tegen den willekeur van eenige Vlaamschhatende magistraten.

Krachtig treden de Vlamingen op voor hunne rechten: dat zullen zelfs hunne onbillijkste tegenstanders moeten erkennen.

— De Belgische regeering heeft aan Engeland opheldering gevraagd omtrent het aanhouden van het Belgische stoomschip "Brabo" door een Britschen oorlogsbodem.

— Een afgodspriester in het Congo-land, Makoleka genaamd, die verscheiden gevangen slaven had laten slachten op het graf van een der notabelen van zijn volksstam, heeft als moordenaar terecht moeten staan en op het schavot zijn leven gelaten.

Italie.—De landverhuizing heeft hier dit jaar zeer groote proportiën aangenomen. Van September tot December hebben meer dan 120,000 landverhuizers Italië verlaten om zich naar Amerika te begeven. De meesten schepen zich in naar Brazilië, waar de regeering, die handen noodig heeft, om de onlangs vrij verklaarde slaven te vervangen en bovendien twee geheel verwoeste provinciën in cultuur wil brengen, ongeloofelijke voordeelen verzekert. Vooreerst vrije overtocht voor hen en hun gezinnen tot de plaats hunner bestemming. Daar ontvangt ieder 20 à 30 hectaren land, die zijn blijvend eigendom worden na verloop van vijf jaren. Men geeft voorschotten voor den aankoop van landbouwwerktuigen en zaad. Vrijstelling bovendien van belasting en militaire diensten. De arme lieden in Italië zijn tegen zulke voorspiegelingen der Argentijnsche agenten niet bestand. Zij hebben het dan ook bitter hard te verantwoorden. Hun lot in Lombardije en Venetië is diep ellendig. Vleesch eten zij alleen met Kerstmis; wijn, de dagelijksche drank anders in Italië alleen in den zomer bij de meest vermoeiende werkzaamheden, en ondanks al die ontberingen, welke zij zich getroosten zijn zij ternauwernood in staat de belastingen te betalen, waaronder zij gebukt gaan en die hun in goede jaren vijf zesden van de opbrengst hunner akkers ontnemen. Geen wonder dat menige boer zijn lapje grond verkoopt en zijn Vaderland verlaat om elders fortuin te zoeken. Of zij die in Zuid-Amerika vinden zullen ?

Duitschland.— De *Köln. Ztg.* is gram op de Franschen wegens hun rassenhaat. Een Pruisisch beambte, die den salonwagen van den Russischen grootvorst Michael van Berlijn naar Nizza begeleidde, werd volgens het verhaal van het blad te Besançon, waar de wagen moest achterblijven om reden eener noodzakelijke herstelling, door de inwoners beleedigd. Deze tooneelen herhaalden zich te Vesoul, waar de Duitscher in den waggon moest blijven om zich voor de beleedigingen te vrijwaren. 't Is zeer wel mogelijk, want het gezicht van een "Prussien' doet vele chauvinistische Franschen in dwazen haat ontvlammen, maar de *Kölnische* gaat op het voorbeeld van de *Norddeutsche* weer te ver in haar gevolgtrekkingen, met uit te roepen, dat dus zelfs Duitschers, die in hun ambtelijke hoedanigheid in Frankrijk komen, het als een geluk mogen aanzien, wanneer zij zonder schade aan lijf en leven naar Duitschland kunnen terugkeeren en slechts beschimpingen en bedreigingen hebben te verduren gehad.

Dat is toch wel wat overdreven. Maar uit deze onophoudelijke booze kantteekeningen der Duitsche officieuze pers op feiten, welke den haat van vele onvoorzichtige Franschen getuigen, blijkt toch, hoe de verhouding tusschen de beide volkeren is; al staan de regeeringen dan op goeden doch kouden voet, — vriendschappelijken kan niet gezegd worden. Dat zijn symptomen, welke doen zien, hoe ook in Duitschland de sedert 1870 toegenomen naijver op Frankrijk nog steeds broeit.

— Een Leipziger blad, *Die Grenzboten*, bevat een geruchtmakend artikel tegen den H. Stoel, het Episcopaat en het Centrum, tegen de Katholieken zoowel van Frankrijk en Spanje als van Duitschland. Dergelijke artikelen in dweepzieke bladen te vinden, is geene zeldzaamheid, doch sommige Fransche bladen meenen er waarde aan te moeten hechten, omdat het blad eertijds werd geredigeerd door een Israëliet, die secretaris was van den kanselier ten tijde van den oorlog met Frankrijk, en in 1870 eene beruchte rol speelde, berekend op het uitdagen van Frankrijk tot een nieuwen krijg, redenen waarom men het verdenkt te behooren tot die categorie van bladen, waarvan Bismarck eenmaal verklaarde, dat zij steeds eene kolom blank laten ter beschikking van den kanselier. Dit blad schrijft den Katholieken der drie evengenoemde landen en bijzonder die van Frankrijk het voornemen toe, Italië te willen aanvallen, wanneer zij hun kans schoon zien, ter bevrijding van den Paus. "Voor de Duitschers mag de Romeinsche quaestie niet meer bestaan," roept het blad uit, vergetende dat 56 percent der bevolking geestelijke zonen van den H. Stoel zijn, "sedert Victor Emmanuel de woorden heeft gesproken: *Ci siamo e ci resteremo.*" In de Pauselijke circulaire aan de nuntiaturen over keizer Wilhelm's reis naar Rome ziet het blad de bekrachtiging van het werken der Katholieken. Vervolgens ondekt het nog een merkwaardigen samenhang tusschen de onderhandelingen van den buitengewonen Russischen gezant met het Vaticaan en het wederom veld winnen van Frankrijk's invloed te Madrid.

Het is toch wel te denken en te hopen, dat dit nijdige artikeltje niet staat in de kolom, welke voor den kanselier wordt blank gelaten.

— De Parijsche correspondent der *Kreuzzeitung* vestigt de aandacht op het heen en weer reizen der exkeizerin Eugènie en op haar jongst verblijf te Brussel. De weduwe van Napeleon III zou een schikking tusschen Orleanisten en Bonapartisten pogen te bewerken.

Frankrijk. — Te Lyon heeft verleden Zondag onder voorzitterschap van den heer Lucien Brun eene protest-vergadering der Fransche Katholieken plaats gehad tegen den onwaardigen toestand, waarin Z. H. de Paus zich bevindt. Driedutzend personen waren tegenwoordig: er heerschte veel geestdrift, en zeer krachtige resoluties werden met algemeene stemmen aangenomen.

— In een der zittingen der Fransche Kamer had het volgende voorval plaats:

Paul de Cassagnac wees op een boek, dat als prijs was gegeven op de Parijsche gemeentescholen en dingen bevat, welke hij niet anders kan bestempelen dan met den naam van „ zwijnderijen. "

De minister van onderwijs trachtte te antwoorden, maar Paul de Cassagnac bracht hem het boek en daagde hem uit zekere gedeelten ervan op de tribune voor te lezen.

De minister wist niet wat te zeggen en verklaarde, dat het boek aan den Raad van het openbaar onderwijs zou worden opgezonden.

— Boulanger verdedigt zich tegen de beschuldiging, als zou hij naar het dictatorschap staan. Zijn regeerings-program is niet op victatorische maar op democratische beginselen gegrond.

— Jules Simon zou, naar een artikel van zijn hand in de *Matin* den terugkeer van den hertog d'Aumale gevraagd hebben; en een gerucht zegt, dat ook prins Murat weder in het leger is toegelaten.

— Onder medewerking der Regeering zal wellicht een nieuwe Panama-maatschappij tot stand komen ter voltooing van het kanaal. Lesseps wordt als president genoemd.

— De correspondentie tusschen Bismarck en den engelschen gezant, door het *Journal des Débats* gepubliceerd, verwekt veel opspraak. De gezant verdedigt zich tegen de beschuldiging van verraderij, die hij in den Fransch-Duitschen oorlog zou gepleegd hebben.

V. S. van Amerika.— De Mormonen-kerk, in den staat Utah, is bij akte van het Congres onwettig verklaard de goederen dezer kerk zijn in beslag genomen, wijl, zeggen de rechters, het Mormonisme veroordeeld is en de eigendommen dezer kerk haar ontwikkeling begunstigen. De Mormonen protesteeren en halen het artikel der Grondwet aan, waarbij het Congres wordt verboden in zake den godsdienst wetten uit te vaardigen.

De rechters antwoorden hierop, dat het Mormonisme geen godsdienst is, maar een aansporing tot ondeugd en dat de wet de goede zeden wel, maar niet de onzedelijkheid beschermt. De hoofden der mormonen hebben al de rijkdommen van Utah in hun bezit weten te krijgen. De wet straft de bigamie en bijgevolg worden de tempels geconfiskeerd, waarin men de leer van de heiligen der laatste dagen onderwijst. Over de waarde dezer confiscatie moet het hooger gerechtshof uitspraak doen.

— De voorstanders der verlaging van tarieven hebben te Boston een vergadering belegd met het doel, om hun gevoelen in de nieuwe regeering te doen zegevieren.

— De senaat heeft in een besluit, dat ter kennis zal gebracht worden van de Europeesche regeeringen, verklaard, elke inmenging van vreemde mogendheden met betrekking tot de doorgraving van Middel-Amerika te zullen wantrouwen, als onvereenigbaar met 's lands belang.

Brazilie.—De Argentijnsche republiek, die in Europa overal agenten rondzendt om landverhuizers te werven, begint zachtjes aan in een kwaden reuk te komen.

— De *Schweizer Zeitung* bevatte dezer dagen een brief uit Buenos-Ayres, waarin ten eerste gemeld werd, dat in die stad het aantal moorden in den laatsten tijd ontzettend wordt. Moord en roof zijn volgens het blad aan de orde van den dag. Pas is weer de Italiaansche hertog Tozzani vermoord. Zelfmoorden werden den 25en October tien tegelijk vermeld. Het volk werkt niet gaarne, maar speculeert des te meer. De „ Beurszwendelarij" bloeit. Ook het spelen en wedden is tot een ware ziekte geworden. Zelfs kinderen doen er aan mee.

De hoogere standen zijn onzedelijk, de lagere lijden armoe.

Daarbij komt thans de geldvervalsching. In heel het land circuleert haast niets dan kopergeld. Om die reden vervalschen gewetenlooze lieden banknoten, zoodat valsche banknooten in grooten getale in omloop zijn. De vervalsching gaat door verandering van cijfers niet moeilijk, en zegt de schrijver, het meest lijdt daaronder de *landverhuizer*, die de echte munt van de onechte niet kan onderscheiden, en zware verliezen lijdt.

Over de landverhuizing zegt de schrijver:

„ Men is er over ontstemd, dat de landverhuizing niet vlotten wil, ondanks het groot aantal in Europa aangestelde Argentijnsche agenten. Men wil hier vooral Duitschers hebben, die echter niet komen, ondanks alle pogingen en voorschotten van reisgeld. Het is werkelijk een geluk, dat de landverhuizers er zich niet door laten vangen en niet aan 't lijntje komen. Want ze hebben hier niet veel goeds te wachten, ja 't kon velen spoedig rouwen naar Argentina te zijn getrokken. Immers de toestand is volstrekt niet zoo gunstig, als hij in Europa door de agenten wordt geschilderd. De berichten zijn veelal te rooskleurig. Al twee maanden zijn 10.000 Duitsche landverhuizers uit de Oostzeeprovinciën door een landverhuizingscommissaris in Europa aangemeld. Tot nog toe heeft niemand hen gezien. Evenzoo staat het met de 50,000 Belgen. Zij zijn er nog niet. Uit Zwitserland moesten 5000 komen. Maar er zijn er nog pas een 250, en die hadden meestal bekenden hier. Blijkbaar let men in Zwitserland op de waarschuwingen, indertijd openbaar gemaakt en die hier vrij wat misnoegen verwekten. 't Zal den belanghebbenden nuttig zijn; want zoolang de toestanden niet beteren, moet men ieder raden zich tweemaal te bedenken, voor hij naar Agentina trekt. Is men eenmaal hier, dan gaat terugkeeren niet zoo gemakkelijk.

Rusland.— De *Gaulois* verneemt uit St.-Petersburg, dat de politie onverwachts een vergadering van nihilistische studenten binnentrad. Deze laatsten verdedigden zich wanhopig; eenige personen werden gedood, en drie studenten benamen zich door vergiftiging het leven.

NOTICIA.

Un comementoe baráta.

A socede un dia promer koe algun seman, koe mi a drenta den un hotel, na unda mi a bai dos, tres bez adilanti. Mi tabatin un fuerte den mi sacoe, i, calculando, ki comementoe mi por haci coe e placa-ai, mi a weita un criar bini na e mesa, camina mi a bai sinta. El tabata tapa mesa i buta mi dilanti diferente kelki i un tajor limpi.

Tabata parcé mi koe tur e preparacion-ai no tabata conbini coe e poco placa, koe mi tabatin. I p'esai mi a tuma e pampel, koe tin tur nan coeminda coe nan prijs ariba; ma na mes ora e criar ta buta un tajor di soppi di tortuga mi dilanti. "Mi no a manda bo trece esai," mi ta bisa e criar. Es-aki ta hari i ta responde:

"Ta bon asina, mi sjon!"

"Ma, boso ta kiboca. Mi no a manda soppi di tortuga." "Ta bon asina, mi sjon! tur cos ta drechoe."

Basta inquieto, pero no sin gustoe, mi tabata bebe e soppi, pasobra mi tabatin hamber. Ainda mi no a caba coe soppi, koe mi ta tende un korki bula for di un bottel, i ai cieloe ! e criar ta jena mi kelki coe champagna"

"Stop, homber, stop!" mi ta sclama, " mi no a manda binja, i lo mi no pagué tampoco."

"Hi, hi, hi!" asina e criar ta hari. "Mi no por juda; mi ta haci es koe nan a manda mi."

Tabata un cos masja stranjo. Sin koe otro ripara, mi ta kita un vorki foi mesa i ta hinké pica den carni di mas moli di mi pia drechoe pa weita, si mi no tabata na sonjo. Mi no tabata sonja.

Despues di soppi nan ta trece un tajor coe piscar fini i salza i mi no sá kiko mas. Mi tabata come i

bebe coe masjar smaak. A sigui un kelki sherry. Despues fruta i keesji i dos, tres sigá di mas fini; sobre di esai nan tabata sirbi mi coe atencion di mas amistoso. A la fin mi a comprende, koe tabata bira ora di bai. Mi no tabata sin sustoe.

Juist, mi tabata puntra den mi mes com es historia lo caba, ora un sjon koe mi a tuma pa donjo di hotel a presenta su mes i a bai sinta vis a vis di mi.

"Wel" asina el a cuminza papia, "mi ta spera koe senjor a come coe gustoe."

"Briljante!" mi tabata responde, "ma ¡mi no ta comprende, kiko tur esai ta nifica; mi no a manda nada!"

"Esai no ta haci nada," e sjon ta bisa hariendo coe amistad, "ora bo ta contentoe numa! E disgracia di ajera a duele mi hopi. Ma bo ta weita, koe nos por trata hende, koe tin costumber di bini aki, manera mester. Mi ta spera solamente, koe lo bo sigui bisjita nos hotel." Caba el ta lamanta, ta haci compliment i ta bai.

Despues mi a tende koe, un dia promé, un criá a basja pa disgracia un tarein tur jen di soppi riba sjimis di seda di un senjora, koe a danja e sjimis henteramente. Su esposo, koe tabata companjéle tabata parcé mi masjar i asina a socede koe e donjo a tuma mi p'é. Cieloe ta bendiciona mi semeganza!

Un sjon ta contra coe un pididor di limosna, koe ta pidié un cos.

— "Pakiko bo ta pidi limosna?"

— "Pasobra mi tin hamber."—

— "Pakiko bo no ta traha anto?"—

— "Esai mi a poerba caba; ma ta duna mi mas hamber ainda.

Donjo di un cierto cnuco na Attergau, a tende dos bez caba un sagudimentoe na zolder meimei di anochi. Circonstancia koe na es tempoe bakanan tambe tabata sufri muchoe di enfermedad; i koe nan tabata duna menos lechi, tabata trecé el na cordamentoe koe den stal i na zolder hacidor di bruha tabata biba. E conukero a tuma awor su refugio na un boeki pa saca e hacidornan di bruha. El a papia diferente palabra misterioso padilanti, caba na boz haltoe; ma ta parce koe e hacidor di bruha obstinar, tabata bira mas rabia, pasobra el a sigui haci tur anochi di mas grandi boroto. Un anochi, poco dia despues e criar di stal a core drenta kamer i masjar spantá e tabata conta koe el a mira e hacidor di bruha na zolder; i el a puntré, kiko el tabata kier. I es otro a responde: "Mi kier ta afó!" Awor e conukero a tuma un boeki, un bon garoti i un lantern i koe muchoe animo, el a bai na zolder. El a cuminza leza — i ata a presenta un spoki bistir coe un mantel blancoe na un di hoekinan di e zolder.

"Kiko bo kier, hacidor di bruha?"— e sacador di demonio tabata puntré coe un boz temblando.

"Mi kier ta afó!" atrobe e respondi corticoe tabata. Awor e conukero, su esposa i criarnan a para na careda, i e spoki a pasa nan largo. I coe un coerazon aliviar e conoekero a sigui é i a trecé un luz na trapi i pronto e spoki a disparce for di su bista den scuridad di anochi.

Dos dia despues e conukero kier a bai na zolder bai mira si e carni-sá' koe el tabatin wardá den kasji a cohe pekel caba i ata! ki un disgustoe! el ta haja su kasji forzá i basjí. Awor el ta comprende ta pakiko e hacidor di bruha koe el a ripara asina bon, tabatin un bon bahul riba su lomba.

ADVERTENTIEN.